

N. 76, 40.

X 2005759

LEGGES

S C H O L Æ

AD S. CRUCIS

Denuo revisæ, præsentî rerum statui
accommodatæ, atque necessitatis &
utilitatis gratia.

Mense Septembri M DC LXXXV.

à

SENATU
Civitatis Dresdensis
P. P.

Prov. XII, I.

Qui disciplinam diligit, diligit scientiam.

DRESDÆ,
LITTERIS CHRISTOPHORI BAUMANNI.

37

3

LEGGES

JOHANN

AD. S. CRUCIS

Donnerstag

1773

1773

Im Auftrage des

DRESDEN

LITENS CHRISTOPHORI BAHMANN

Legum Scholasticarum

Capit I.

*De Discipulorum pietate & officio
in genere.*

I.

Prima Discipulorum cura pietatis esto; secunda morum elegantiae; tertia doctrinae eruditae.

II. Deum omni tempore, imprimis cubitu surgentes, ac dormitum se conferentes, precibus ardentibus invocanto; Nomen ejus sanctissimum religiosè & honorificè in omnibus sermonibus usurpanto, illudque cum gratiarum actione, pro beneficiis quotidie acceptis, collaudanto & glorificentanto; blasphemias autem, execrationibus & diris abstineto.

III. Salvifico Dei verbo maximè delectantor, Catechesin & Christianae doctrinae capita, historias item sacras, & psalmos Davidis ediscunto, simulq; vita & factis exprimere assuescunto.

IV. Praeceptores, ut animorum Parentes, amore, observantia ac honore debito prosequuntor: Non eos despiciunto, non deridento, non dedecoris insimulanto, non maledictis petunto, multo minus illis manus admovento: Sed grati animi memo-

A 2

riam

riam non verbo, verum ipso etiam benè merendi studio exhibento.

V. Animadversiones & castigationes sicut Parentum, ita Præceptorum animo æquo subeunto: Refractarii & responsatores nunquam sunt.

Caput II.

De moribus in templo.

Templum maturè & ordine frequentanto.

I.
II. In loco sibi assignato singuli manento: nugas, discursitationes & similia impietatis & levitatis indicia fugiunto, latebras non petunto, nihil in loco sacro voranto.

III. Die Solis & Jovis, quo totus Scholæ cœtus sacris interesse solet, Primani, Secundani & Superiores in classe tertia conciones excipiunto, exceptas exigenti in Schola Præceptori suo exhibituri, & Dominis Inspectoribus pietatem in examinibus testaturi, semel atque iterum perlegunto.

IV. Ad sacram Synaxin, semet ipsos probantes, & ante omnia cum Præceptoribus, facta delictorum deprecatione seriâ, in gratiam redeuntes, frequenter accedunto, præcipuè verò tempora Præceptoribus & Scholæ præ ceteris usitata observanto.

V. Tem-

V. Templo non, nisi concione & precibus omnibus finitis, ordine & taciti exeunto.

Caput III.

De moribus in Schola.

Lectiones memoriter recitandas domi, priusquam in ludum eant, ediscunto.

I.
II. Mature & ante preces ad lectiones audiendas confluunto, atque non, nisi illis præmissis, has auspiciantur.

III. Absque Præceptoris legentis permissu è lectione nusquam abeunto, non vel in culina, vel in tabulato superiori latebras quærunto, vel quocumque correpunto.

IV. Auditoriorum parietes, mensas, tabulas non perfodiunto, incisuris, aliove modo non deformant, non commaculant: Seras, fenestras & fornaces non diffringunt, aut quicquam alterius damni dant, si quid corruerint, virgis castigati sumptibus suis refarciri curant.

V. Ordine & loco sibi assignato sedent, de illo ne depugnant, nec sese mutuò comprimunt.

VI. In libros, cum quid recitandum est, ne inspiciunt.

VII. Recitantes & exponentes clarè, distinctè

A 3

&

& sine præcipatione pronuncianto, imprimisque ad exprimendas ultimas syllabas sese assuefaciunt.

VIII. Recitantibus ne insusurranto.

IX. Animis sub lectione præsentibus sunt, non garrunt, non murmurant, non rident, non nugantur, sed silentii & verecundiæ rationem semper habent.

X. Quando loquendum, tam cum Præceptoribus, quam inter sese, præsertim in tribus classibus superioribus, latinæ linguæ omni loco & tempore student.

XI. Omnibus in lectionibus suppellectile scholastica, hoc est, atramento, calamo & charta instructi sunt, & quæ scribenda, excipiunt.

XII. Scripta & exercitia diligenter composita constituto die exhibent, eaque in examinibus publicis Dominis Inspectoribus offerunt, atque ita diligentiam suam re ipsa testantur.

XIII. Ludo exituri devotis Deum precibus & hymno celebrant, illisq; finitis sine strepitu & mutua compressione tacite exeunt.

XIV. Exeuntes per plateas non discursitant, non clamitant, non lapides, non globos niveos, non aliud quid jaciunt; sed taciti & modesti domum se conferunt.

Caput IV.

V

I.

Itam & mores omnes ad divinorum oraculo-
rum præscriptum componentes Virtutibus assidui
& accubui operam navanto, imprimis pietatem,
modestiam ac verecundiam ubiq; præferunto.

II. Viros in dignitatibus constitutos, Patronos,
Inspectores & Ecclesiæ Ministros debito honore af-
ficiunto: Senioribus, civibus, matronis & virgini-
bus honestis capita aperiunto, loco cedunto, & vi-
tæ integritate, morumque honestate bonorum o-
mnium benevolentiam sibi concilianto.

III. Sobrii & temperantes sunto, tabernas publi-
cas & popinas non ingrediuntor, ebriorum lustra
& choreas, tam nocturnas quam diurnas, cane pe-
jus & angue fugiunto.

IV. A spurcis & obscœnis colloquiis, libris nu-
gatoriis, cantilenis fœdis, picturis scandalo plenis
& aliis hujusmodi penitus abstinento.

V. Simultates, odia, inimicitias, calumnias, ma-
ledicta, mendacia, rixas, furta, obtrectiones & o-
mnia flagitia procul ad Cyclopas & Centauros
ableganto.

VI. Satyras & libellos famosos ne scribunto,
parietibus nil appingunto, neminem pipulo diffe-
runtor, nec injuriam ulli faciuntor.

VII.

VII. Offensas aut mutuæ facilitatis conventionē ex animo delento, aut sine vindicta privata ad Rectorem & Præceptorem suum deferunt.

VIII. Stentores, cantillatores & noctivagi graffatores ne sunt.

IX. Brachio exerto aut pallio ab humero volante ne incedunt, capronas ne gerunt, vestitu literatum ordinem decēte utuntur, calceis deformibus se non dehonestant, sicas & gladios in urbe non gestant.

X. Conspirationes ne ineunt, conventicula suspecta & clancularia ne habent, locos omnes infames fugiunt.

XI. Ludo tesserarum aut chartarum lusoriarum sub gravi ferularum animadversione nusquam exercentur, nec ludendo invicem pecuniam, libros aut pignora supponunt: larvatos autem offendi sese sub exclusionis pœna cavent.

Caput V.

De debito & obligatione Alumnorum, in Schola habitantium, nec non Currendanorum, qui vocari solent, in specie.

QUÆ præmissis in legibus generalibus monuimus, ea & hic omnia rata sunt.

II. Alumni Regentem, quum ipsis sit Inspector præ-

præfectus, amanto, debito honore non defraudan-
to, ipso infcio non quoquam abeunto, ejus moni-
tiones & castigationes, quæ legibus consentaneæ,
insuper non habento.

III. Manè horâ quartâ signo campanula à Re-
gente, vel hyemis tempore à Calefactore hora
quintâ dato excitati sine mora surgunto, precum re-
citationi, sicut & vesperi cubitum ituri, devoti inter-
sunto, pro salute totius Urbis & Scholæ, imprimis
verò Magistratus Dominorum, Inspectorum, Præ-
ceptorum & Evergetarum, pro felici item successu
studiorum suorum, supremum Numen invocanto,
lectionem biblicam attentè peragunto, precibus-
que finitis ad lectiones se præparanto.

IV. Ad templum convocati justo tempore simul
adsunto, Musicam decenter juvanto, devotâ cum
attentione verbum Dei audiunto, eaque, quæ cap.
II. præscripta sunt, sanctè observanto.

V. Preces, quæ cibi sumptionem præcedunt &
sequuntur, ordine recitanto, ab iis, ut & subse-
quentibus vesperi motetis aut sacris cantionibus,
nullus abesto.

VI. Si tamen justam absentiaë causam habeant,
à Regente veniam petunto.

VII. Suo quisq; loco mensæ accumbunto, mo-
destè, sine clamoribus, sine risu soluto, sine joco-
rum scurrilitate, sine rixis & altercationibus, sine di-

B

Etis

Etis aculeatis tempus & prandii & cœnæ tranfigunto,
concordiæ moribusque compositis in contubernio
quà mensali, quà cubiculari, diligenter studento.

VIII. In cibo sumendo non tuburcinantor, nec
suam aliis portionem præripiunto, hospites non ad-
ducunto, absentibus, nisi justam caussam habeant,
nihil cibi reservanto.

IX. Omnes exactiones & compotationes à con-
tubernio scholastico sub graviore pœna exsunto.

X. Vocati vel ad nuptias, vel ad honesta convivia,
cantus gratiâ, modesti ac sobrii redeunto, nec ultra
decimam canunto, nocturnas discursitationes se-
verè vetitas esse sciunto, foribus Scholæ jam occlu-
sis non insultanto.

VI. Cumque sæpe numero querelæ de nimis fe-
stinata in plateis, & sic minus decorè exhibita Mu-
sica sint exortæ, ideò in plateis modulantes pias, gra-
ves, selectas cantiones tardè ac devotè canunto,
præfecti & adjuncti choris semper adsunto, sub suo
ordine constitutos ad modestiam, ne ineptiant, ne
indecorè se gerant, ne boënt, ne ad aliam domum
ante plenè finitam cantilenam properent, ut à risu
abstineant, caput obviis aperiant, atq; adeò omnè
fugiant *ἀπειρίαν* & *ἀρημοσύνην*, adhortantor.

VII. Ad funerum processiones prodituri justum
ordinem servanto, sine venia non emanento, è Scho-
la modestè sine clamoribus & petulante gestu pro-
cedun-

cedunto, inter eundem ubiq; pietatem & honestatem probanto. Post deductionem sine ambagibus recta per Urbis plateas in Scholam redeunto.

XIII. Pecuniam collectam, tum Alumni, tum Currendani apud Rectorem quovis tempore deponunto.

XIV. A Rectore distributam rebus utilibus ac necessariis impendunto, non indecente aut sumptuoso vestitu, non luxu, non symposiis, non prodigalitate absumunto, nec Benefactorum animos sibimetipsis hâc impietate abalienanto, aut eorundem liberalitatem restrictiorem reddunto.

XV. Vesperi post sumtam coenam domi manento, & vel bonis literis vacanto, vel exercitio Musico operam danto, privatas institutiones apud Civium liberos sine Rectoris præscitu non suscipiunto.

XVI. Cum venia Rectoris, vel etiam Regentis, egressi compositè & maturè, priusquam Schola claudatur, domum redeunto.

XVII. Finitis post horam octavam precibus omnes tam hyeme, quam æstate cubitum eunto, maneque ad studia pro lubitu surrecturi, antelucanâ opificum industria se vinci nunquam patiuntor.

XVIII. Quietem vesperi capturi ad consuetudinem Pythagoricam ordine diem elapsam remetiuntor, & quid audierint, legerint, scripserint, dixerint, fecerint, tam pœnitentiæ, quam reminiscentiæ

ergo, in memoriam sibi redigunto, sine lychno & lucerna in lectum se conferunto.

XIX. Sine Rectoris concessu extra scholam nec secubanto, nec peregrè sine ejus & Cantoris venia, & Regentis præscitu quopiam abeunto.

XX. Ituri in patriam cum Rectoris, Cantoris & classis suæ Præceptoris veniâ discedunto, & intra præfinitum tempus revertuntor.

XXI. Lectos, aliasque res usui publico servientes nec damno afficiunto, nec sordibus aut quocunque modo contaminanto. Sed facta recta & munda omnia conservanto.

XXII. Si quis contra leges hasce peccaverit, pro qualitate delicti gravem, & in fine legum definitam pœnam incurrito.

Caput VI.

*De receptione & discessu
discipulorum.*

I.
Scholam ingressuri apud Rectorem nomina sua profitentor, testimonium antea actæ vitæ exhibento, aut Parentem, tutorem, amicum testem adducunto.

II. Rectori & Præceptoribus pietatem, obedientiam, reverentiam, in studiis diligentiam, erga omnes hasce leges obtemperationem, & erga Patrones ac Benefactores pro beneficiis gratitudinem stipulata manu promittunto.

III. Qui

III. Qui Alumnorum in numerum recipi petunt, in præsentia Dominorum Inspectorum & Rectoris, fundamenta Musices se jecisse Cantori probant.

IV. Omnes animum discendi cupidum afferunt, & amore audiendi & quærendi flagrant.

V. φιλαυτίαν, & inanem eruditionis persuasionem, tanquam studiorum pestem nocentissimam, fugiunt, & voluntate ac dispositione Rectoris locum illis assignantis acquiescunt.

VI. Ex Schola discessuri Rectorem in consilium adhibent, & facti sui approbationem petunt, sine illius autem expresso consensu pedem aliò non ferunt.

VII. In procinctu stantes Rectori & Præceptoribus reliquis gratias agunt, & publicè, præsentibus tribus vel quatuor etiam superioribus classibus, valedicunt.

VIII. Quicumque Præceptoribus infalutatis aliò se contulerint, & cum cuculis avolaverint, eorum nomina in Catalogum atratum, non sine famæ macula & ignominia referuntur, ac singulis semestribus, post finita examina publica, præsentibus Dominis Inspectoribus & omnibus Præceptoribus, præmissa seria dehortatione, in Schola publicè recitantur.

Caput VII.

De Decurionum officio.

B 3

I. In

I.
IN singulis classibus Decuriones aliqui consti-
tuuntur, qui suæ inspectioni concreditos infe-
riores, tam in templo, quam in ludo observanto,
eosque Præceptori suo significanto.

II. Absentes utrobique notanto, immodestè se-
gerentes, ac vel in templo, vel schola ineptientes,
aut garrientes in schedula consignanto, & Præcepto-
ri exhibento.

Caput VIII.

*De Calefactoris, Cruciferorum & Pur-
gantium munere.*

I.
CAlefactoris munere qui fungitur, primus cu-
bitu surgito, auditoriorum foculos hieme maturè
& constituto tempore accendito, & sedulò, ne ignes
& lychnos incautius tractet, caveto.

II. Idcirco neque in cameram lignorum cande-
lam inferto, neque ullibi locorum, unde periculum
incendii possit exoriri, temerè ponito aut relin-
quito.

III. Scholæ inquilinos cum Regente, hora quin-
tâ hieme, horâ quarta æstate, signo campanulâ da-
to excitato, & utroq; tempore clausum post preces
vespertinas ostium recludito.

IV. Fo-

IV. Fores & fenestras scholæ accuratè claudito & recludito, nec ulli inquilinorum, quicumque sit, claves committito, sed semper Regenti, à quo accepit, reddito.

V. Post cibum sumptum orbes & mappas diligenter colligendas, & cœnaculum quotidie purgandum curato.

VI. Cruciferi ferulas & baculos in promptu habento, & Præceptoribus requirentibus quovis tempore præbento.

VII. Quos ordo tangit auditoria purgandi, bis quavis septimanâ everrunt.

Caput IX.

De pœnis & animadversionibus delinquentium.

I.
SI quis in unam vel alteram legum harum deliquerit, in eum pro delicti qualitate, ut par est, animadvertitor.

II. Impiorum, immorigerorum, & quocunq; modo delinquentium Objurgatio, Humifessio, Cibi potusque Subtractio, Mulctatio, Castigatio, Fustigatio, Carceratio, Exclusio, publica Proscriptio animadversiones & pœnæ sunt.

CON-

AK Ya 3511
CONCLUSIO.

ET hæc est legum Scholasticarum *συναγωγή*,
ubi tamen non sufficit, illas in charta confi-
gnatas extare, sed & animis hominum infigi, &
& vita atque actionibus exprimi necesse est. Nisi
enim id fiat, non re quidem ipsa, sed solo nomine,
non vivæ, sed mortuæ leges erunt per se bonæ & sa-
lutares. Quod enim Corpus sine anima, Mundus
sine sole, id omnis Lex sine executione.

Omnipotens ac æternus Deus, Pater Domini
nostri JESU CHRISTI, omnis *δραξίας* Autor, Spi-
ritus Sancti sui gratiâ in omnium Scholæ nostræ di-
scipulorum animis veræ pietatis, diligentia, & obe-
dientia ardorem excitet, vitamque & mores eorum
gubernet, in Sacrosancti nominis sui gloriam, Ec-
clesiæ & Reip. salutem, actionumque omnium tam
publicarum, quàm privatarum exoptatum
commodum & emolumentum.

F I N I S.

1077

n. 5.

H. 76, 40.

S O I

Denuo r
acco
Mer

Qui d

LITTE

3

Æ

n statui
s &
v.

am.

NI.

37

Ya
3311

